

Metody antropologie I
Osteometrie postkraniálního skeletu

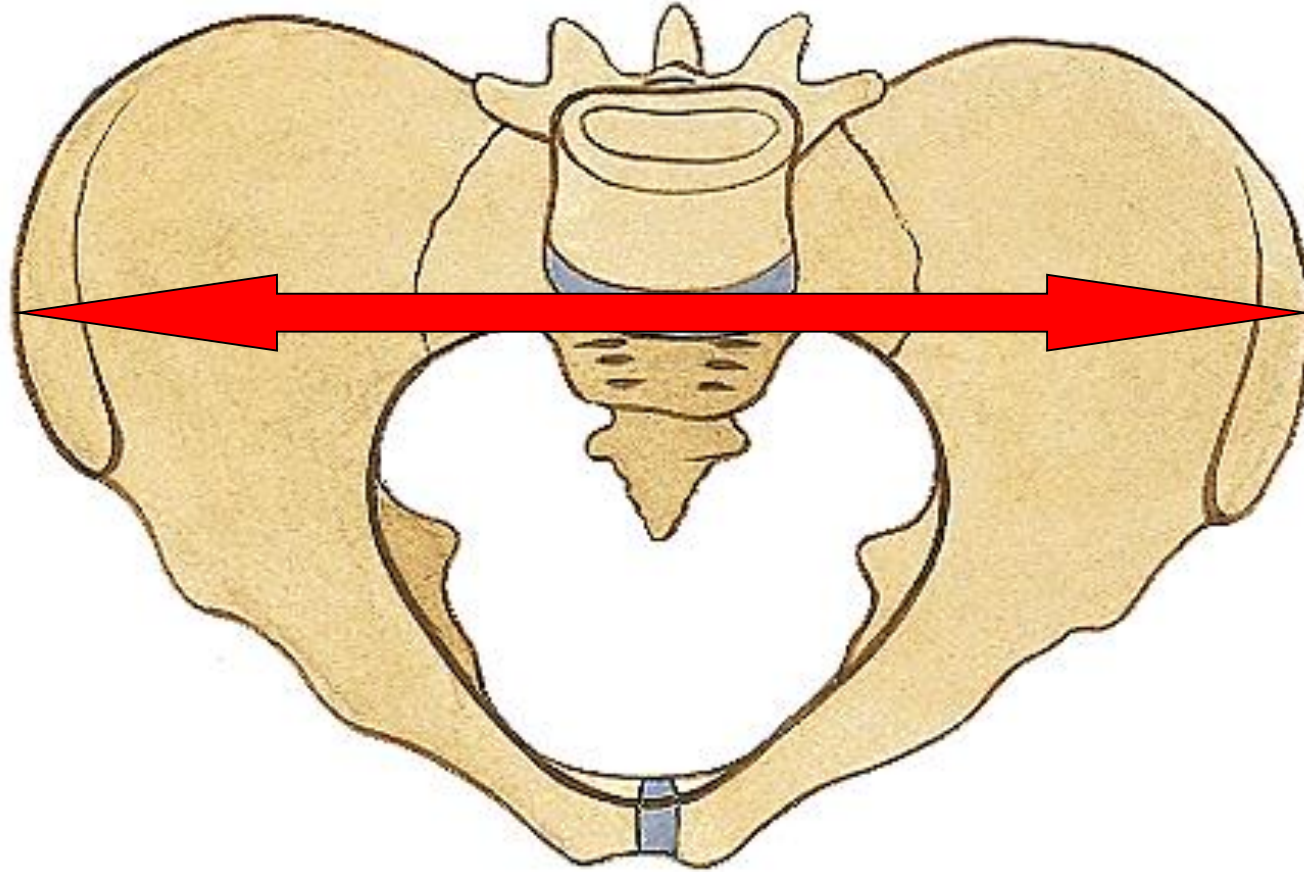
Pánev - Pelvis

Pokud je disartikulovaná, pak je potřeba kosti před měřením smontovat – slepit voskem nebo plastelínou

Mezi symfýzami je u živého člověka chrupavka

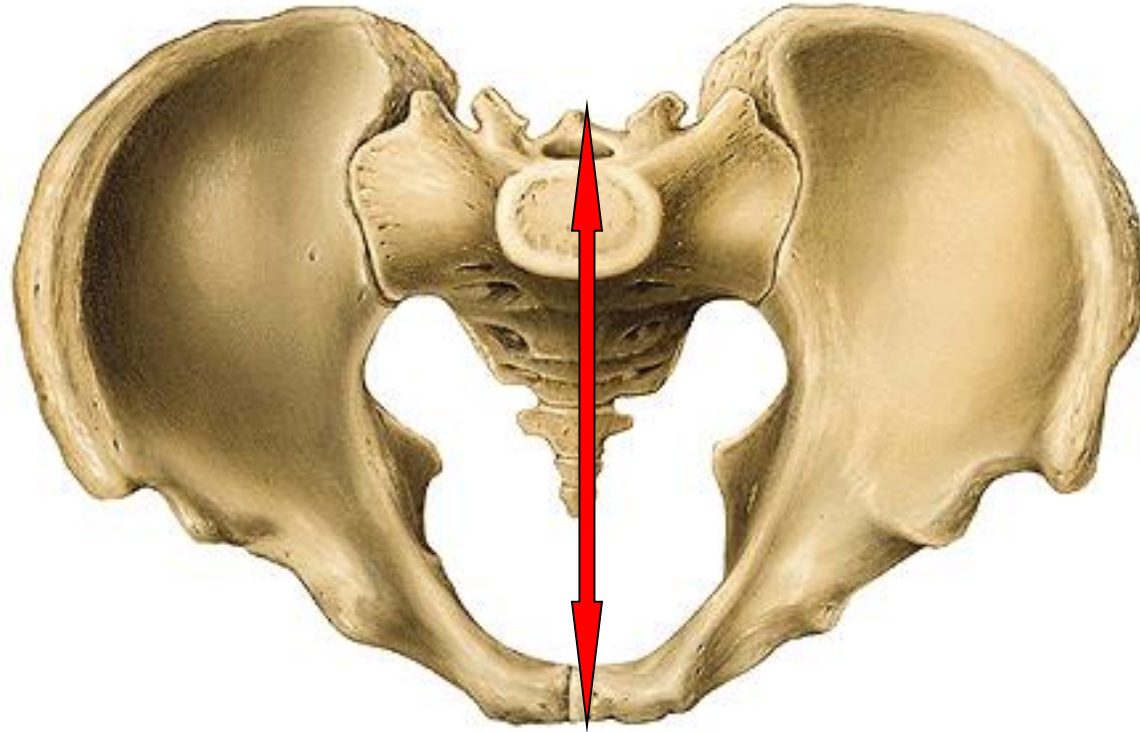
Rozměry pánve

M2 Největší šířka pánve (DM)

Přímočará vzdálenost mezi oběma nejvíce vystupujícími body na vnějších okrajích *cristae iliacaе*.

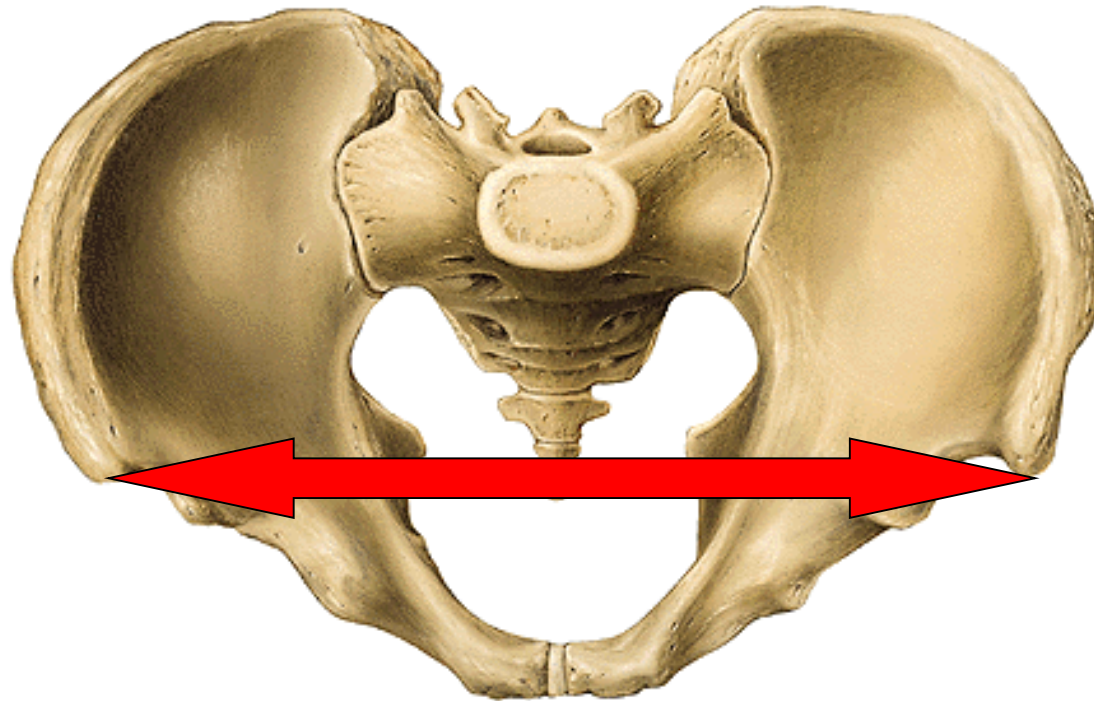
Rozměry pánve

M3 Vnější sagitální průměr pánve (PM nebo DM)

Přímočará vzdálenost nejvíce vyčnívajícího bodu přední plochy symfýzy od nejdorzálnějšího bodu *crista sacralis mediana*.

Rozměry kosti pánevní

M5 Přední horní spinální šířka pánve (PM)

Přímočará vzdálenost mezi oběma *spinae iliacae anteriores superiores*.

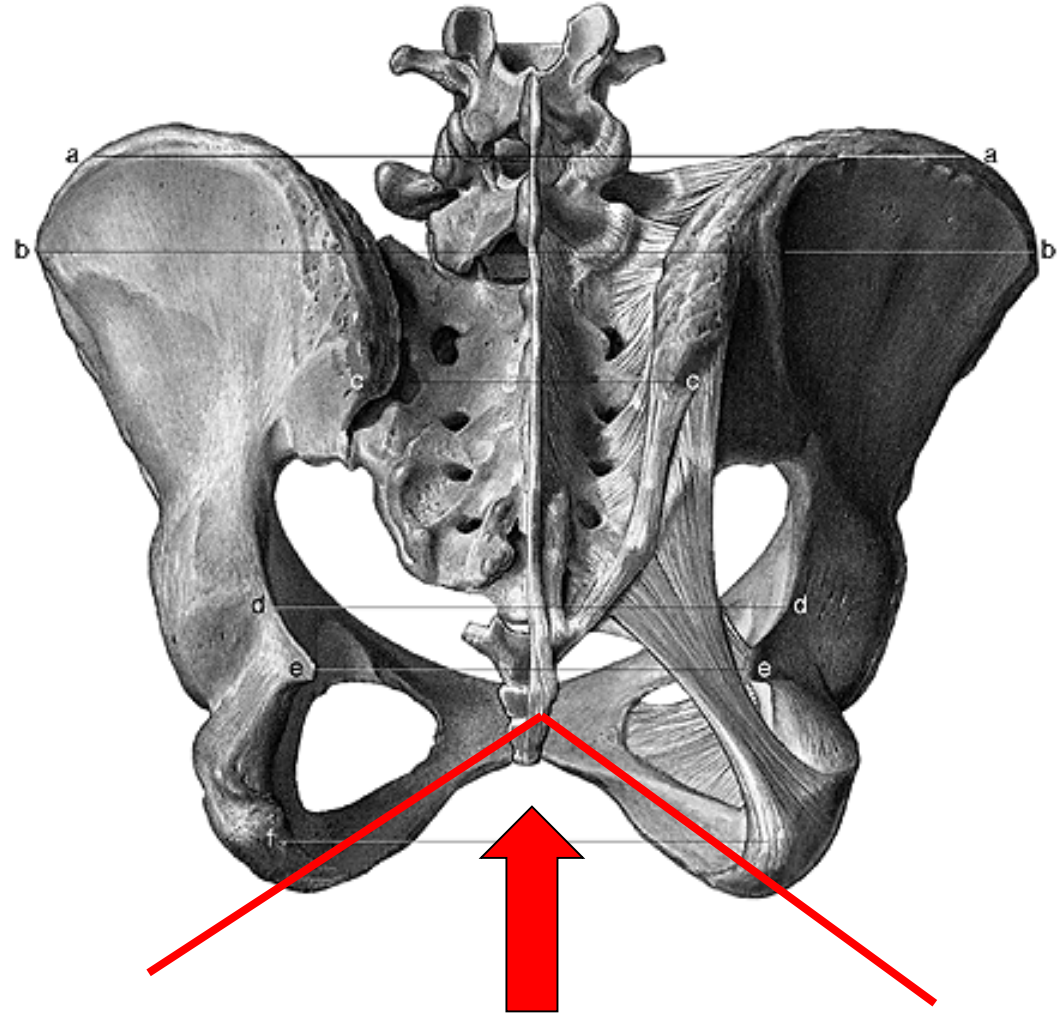
Hroty měřidla přiložíme přesně na střed nejvíce dolů (nebo dopředu, podle polohy) obráceného vrcholku trnů.

Rozměry kosti pánevní

M33 Subpubický úhel (OD, úhломěr)

Úhel, který svírají oba *rami inferiores ossis pubis*.

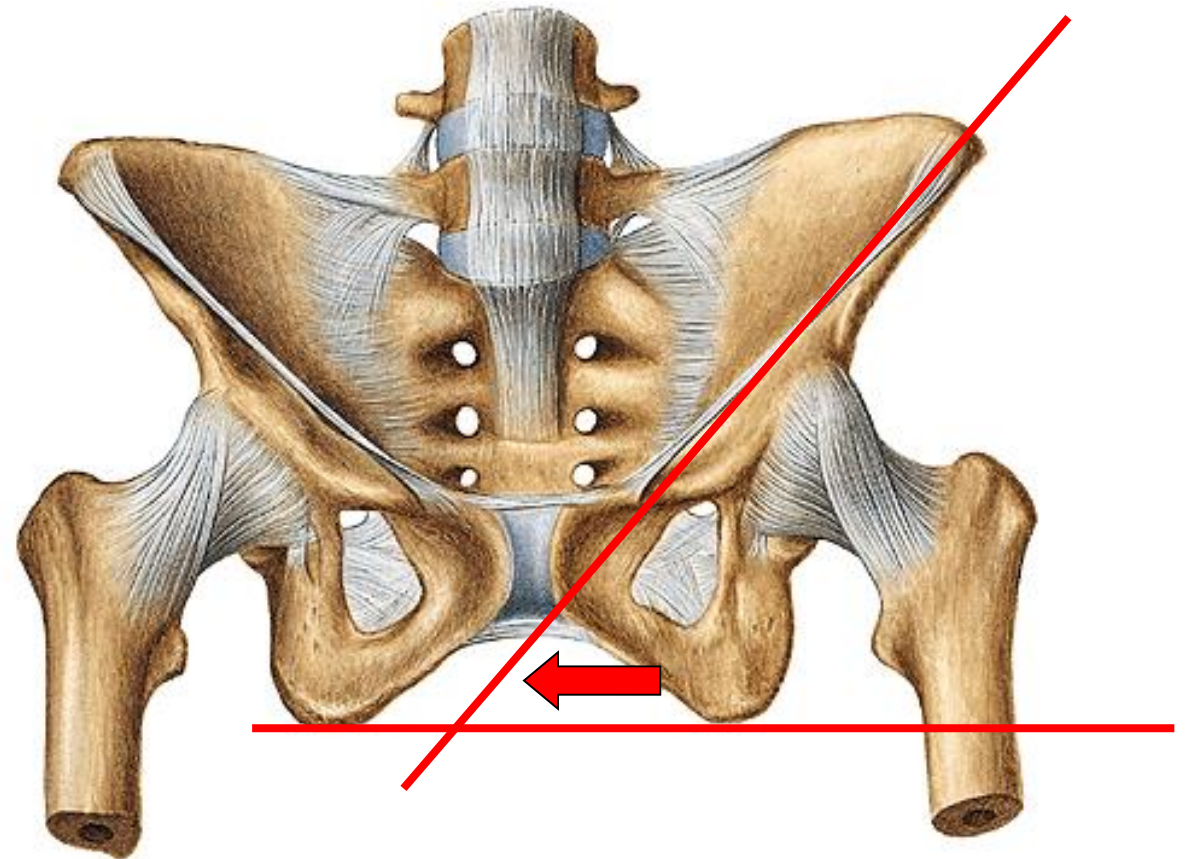
Značí se dvěma kovovými jehlicemi přilepenými v hlavním směru předních okrajů vzestupných větví stydkých kostí.

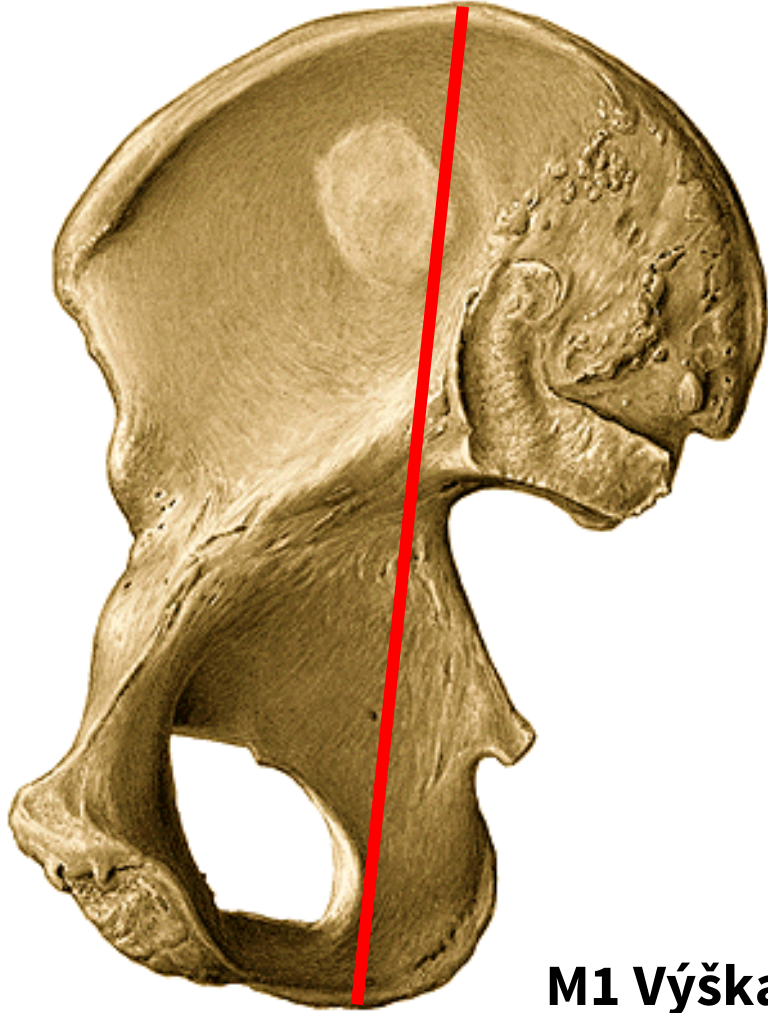
Rozměry kosti pánevní

M34 Úhel sklonu lopaty kosti kyčelní (OD)

Úhel tvořený rovinou lopaty a horizontální rovinou.

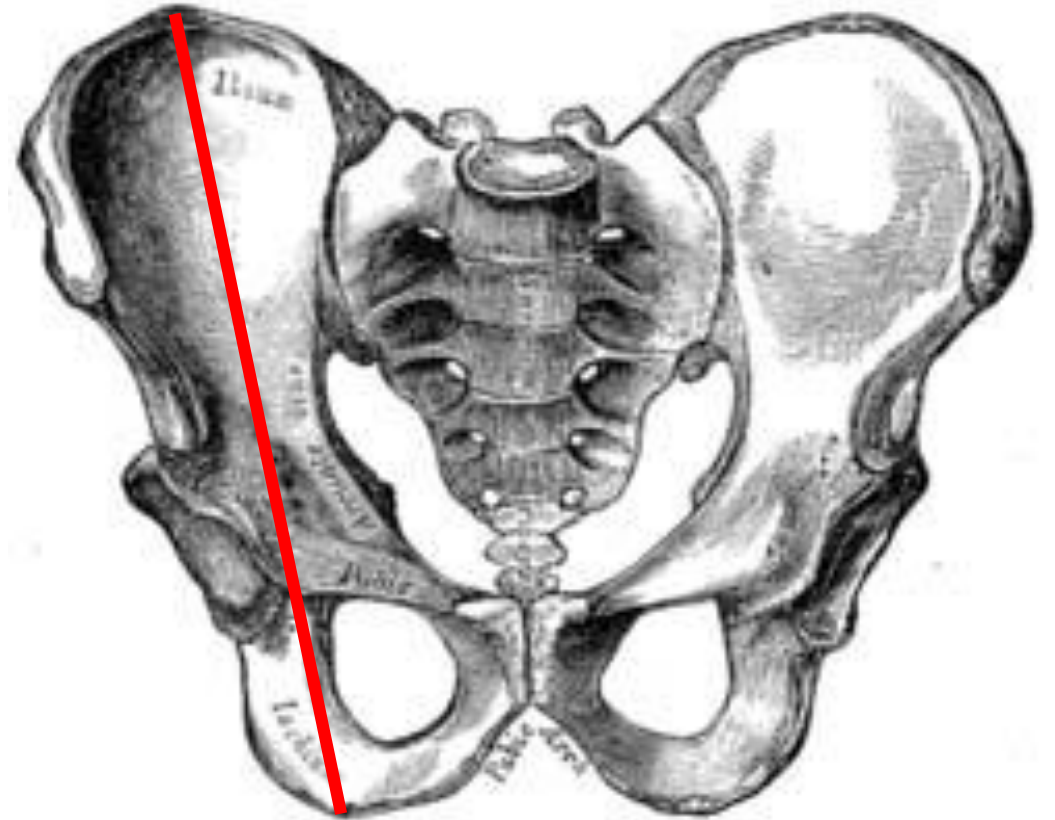

Rozměry pánve

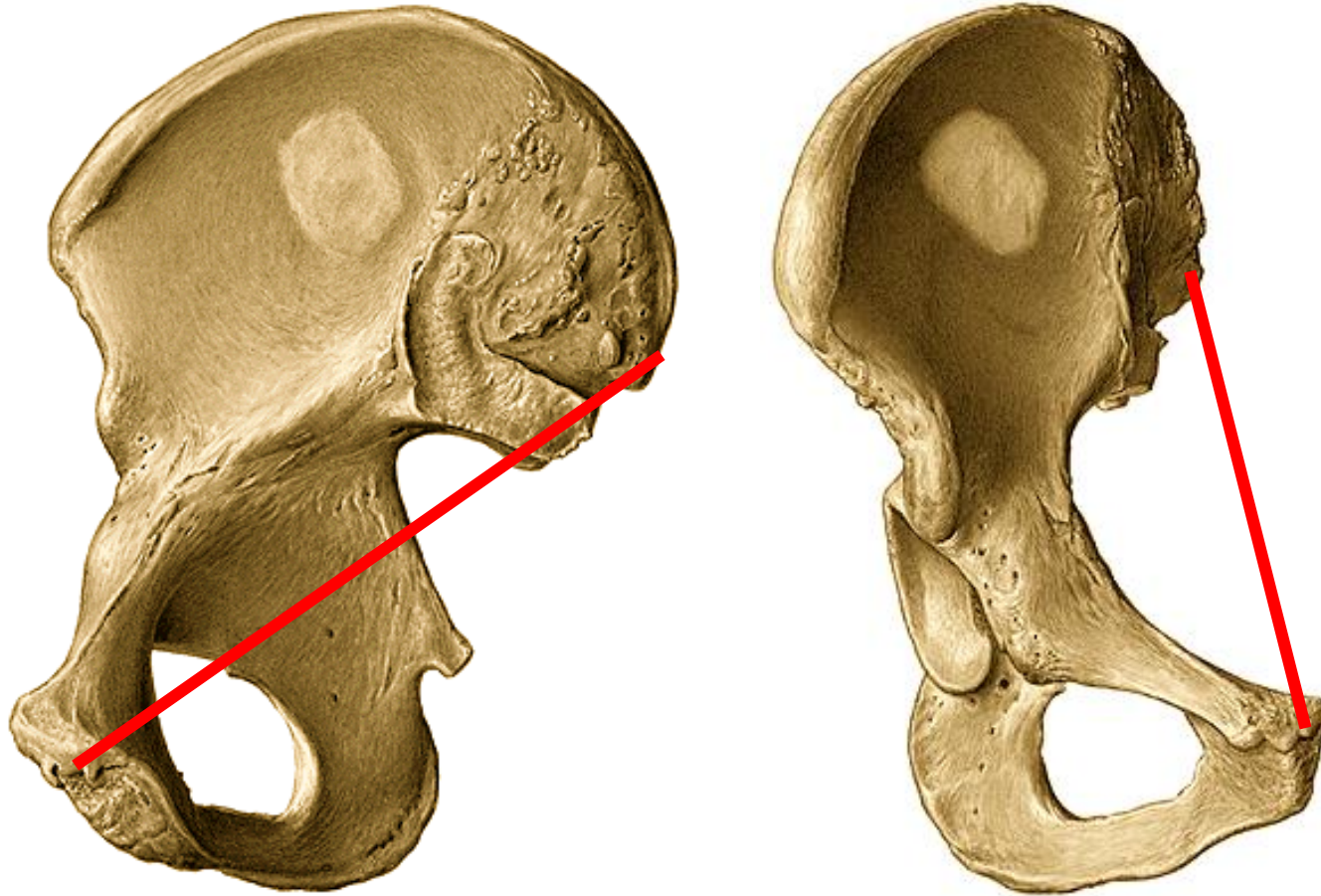
M1 Výška pánve (DM)

Přímočará vzdálenost nejvyššího bodu *crista iliaca* od nejnižšího bodu *tuber ischiadicum*.

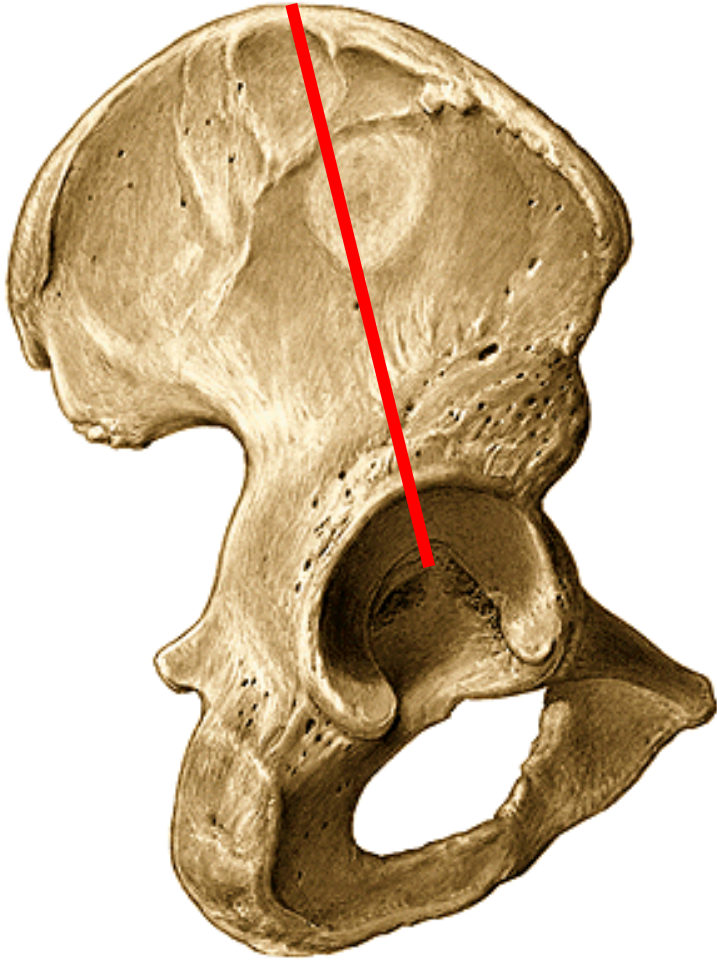
Rozměry kosti pánevní

M4 Hloubka pánevní kosti (DM)

Přímočará vzdálenost *spina iliaca posterior superior* od horního okraje symfýzy.

Rozměry kosti pánevní

M9 Výška kosti kyčelní (PM)

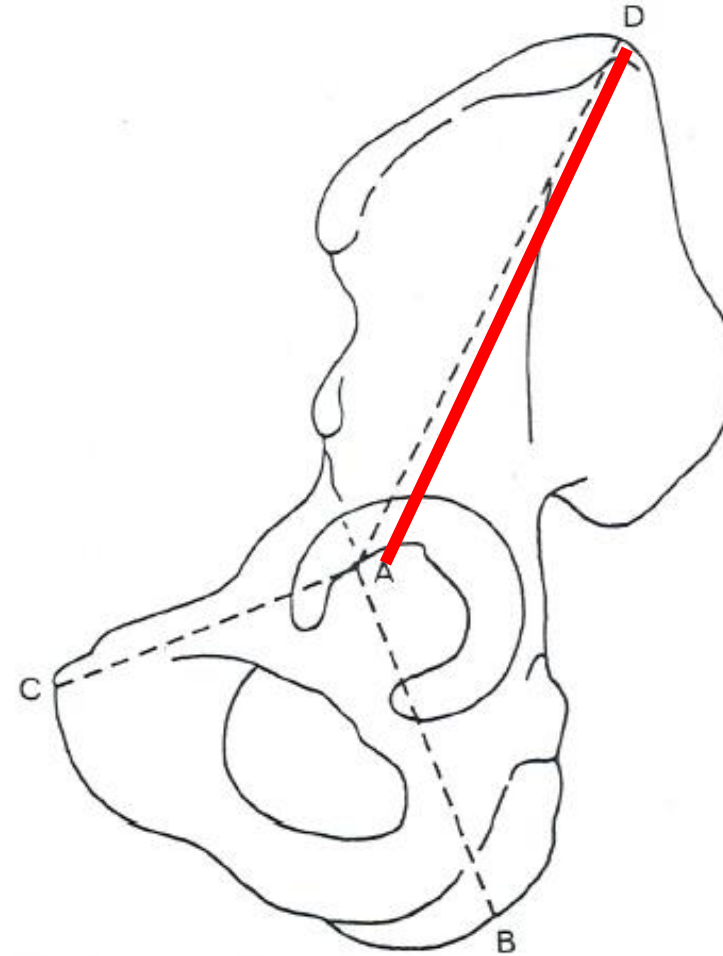
Přímočará vzdálenost středu acetabula od nejvyššího bodu *crista iliaca*. Tento bod je určen mírou M1.

Rozměry kosti pánevní

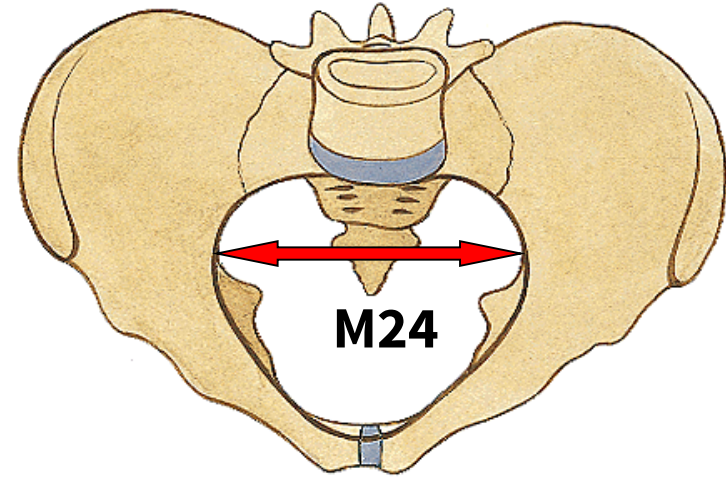
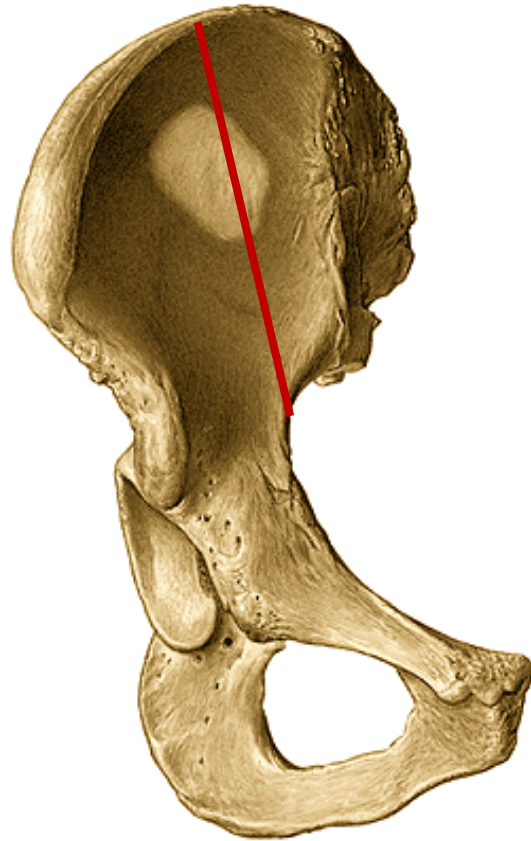
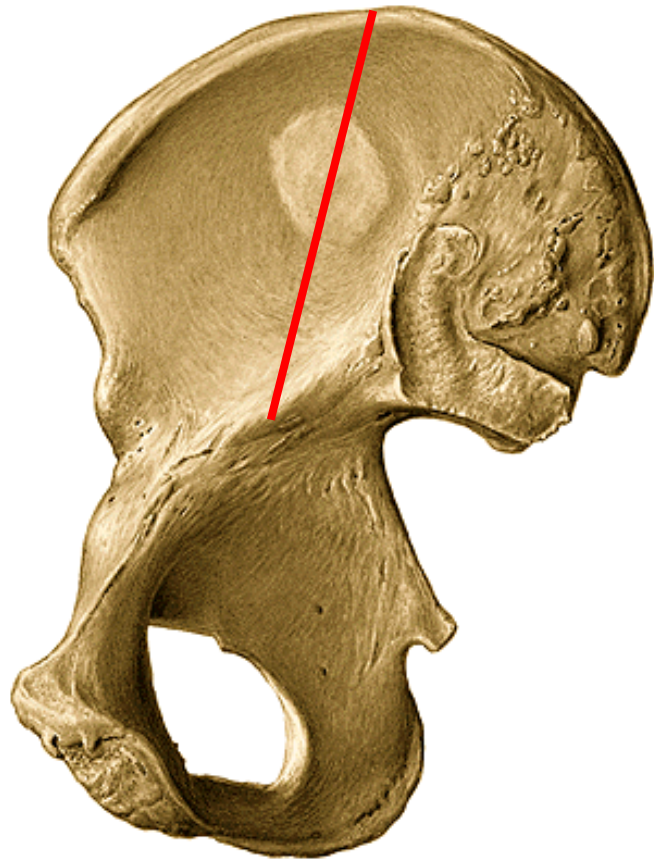
M9a Délka kosti kyčelní

Varianta M9, která se liší tím, že výchozím bodem **není střed acetabula, nýbrž bod ležící ventrálněji v kyčelním kloubu** (A podle Schultze 1930)

Bod A leží na vnitřním okraji *facies lunata*, v místě, kde ji přetíná **myšlené prodloužení předního okraje kosti kyčelní**. Nejčastěji se tam nachází nepravidelnost nebo žlábek (Bass 1971). Horní konec míry M9a je označen písmenem D.

Rozměry kosti pánevní

M10 Výška lopaty kosti kyčelní (PM)

Přímočará vzdálenost **koncových bodů příčného průměru pánevního vchodu** (viz míra M24) na *linea arcuata* od nejvyššího bodu *crista iliaca*.

Rozměry kosti pánevní

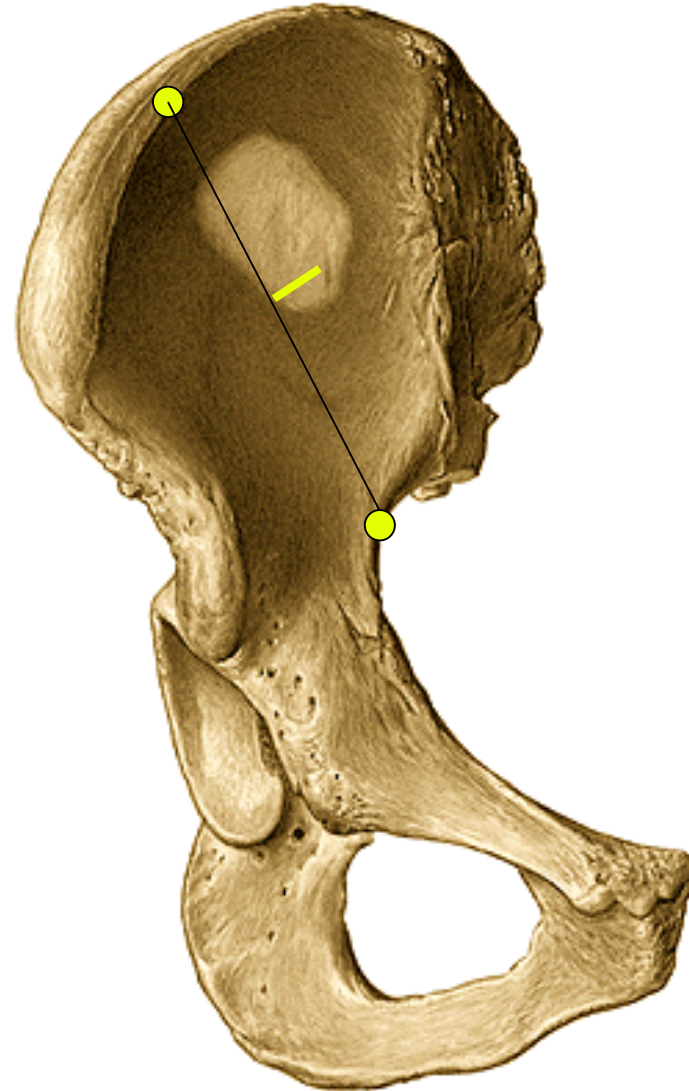
M11 Hloubka fossa iliaca (KM)

Vzdálenost nejhlubšího bodu *fossa iliaca* od roviny proložené *linea arcuata* a hřebenem kosti kyčelní.

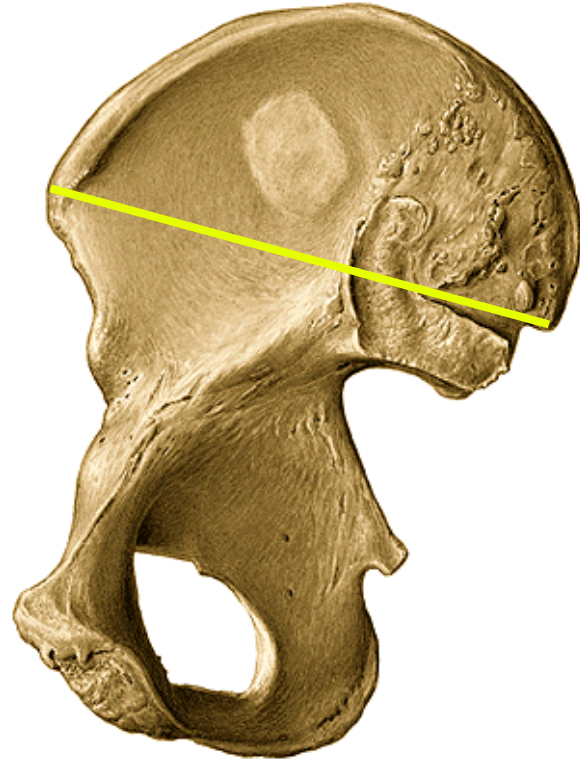
Koordinátové měřidlo.

Hrot měřidla nasadíme na *linea arcuata* asi **uprostřed, mezi art. sacroiliaca a koncový bod příčného průřezu**

pánevního vchodu a druhé rameno na *labium internum crista iliaca*. Nejhlubší bod *fossa iliaca* stanovíme středním ramenem koordinátového měřidla.

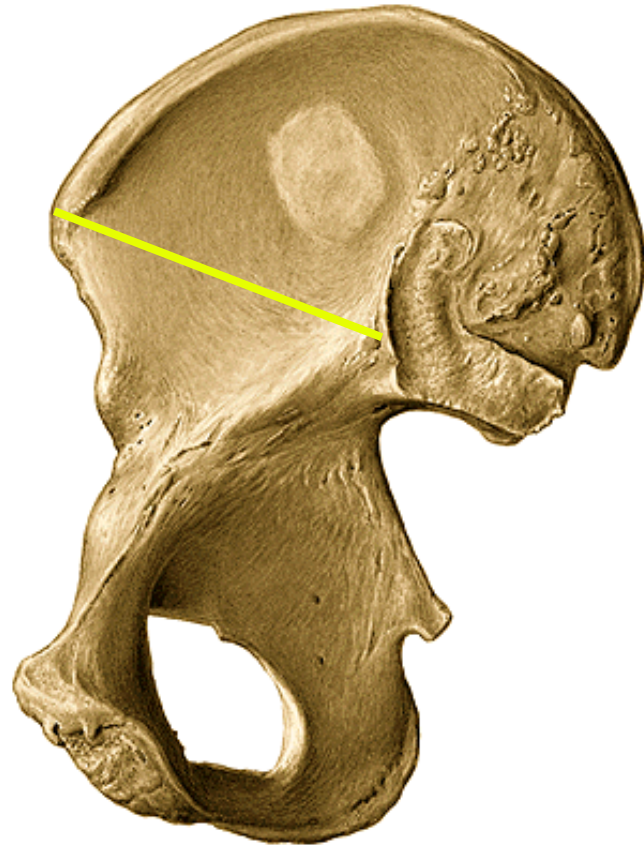
Rozměry kosti pánevní

M12 Šířka kosti kyčelní (DM)

Přímočará vzdálenost mezi *spina iliaca anterior superior* a *spina iliaca posterior superior*.

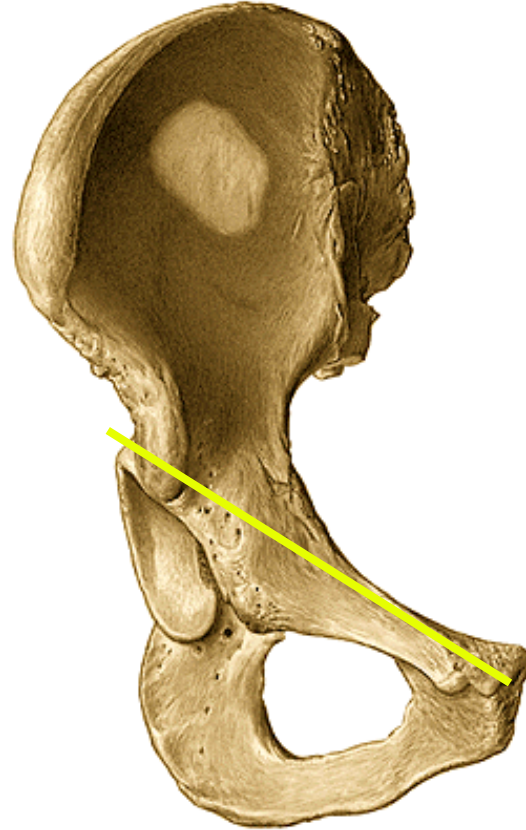
Rozměry kosti pánevní

M13 Šířka lopaty kosti kyčelní (PM)

Přímočará vzdálenost *spina iliaca anterior superior* od bodu, v němž se setkává *linea arcuata* s předním okrajem *facies auricularis*.

Rozměry kosti pánevní

M14 Acetabulosymfyzální šířka (PM)

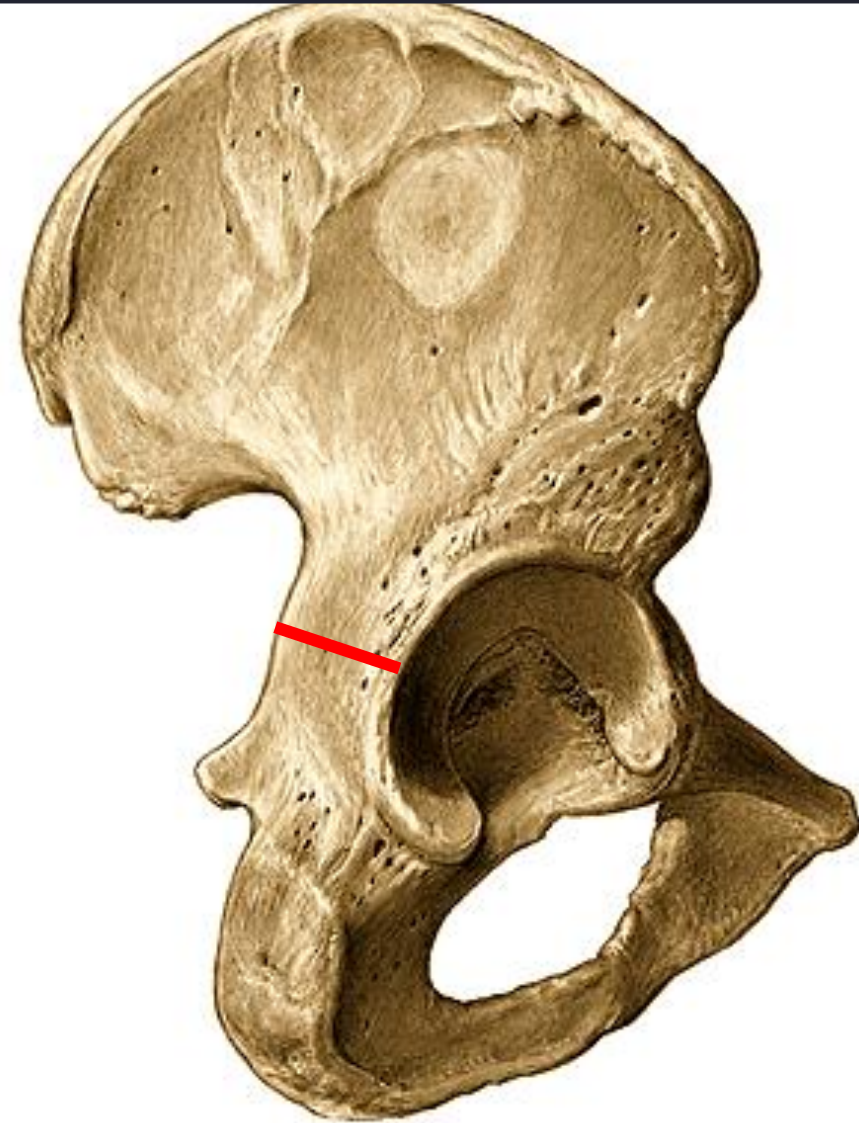
Přímočará vzdálenost nejzevnějšího bodu zadního okraje acetabula od středu symfyzální štěrbiny.

Rozměry kosti pánevní

M14(1) Zadní šířka kosti sedací (PM)

Přímá vzdálenost zadního okraje acetabula od středu předního okraje *incisura ischiadica major*, měřená kolmo na acetabulum.

Rozměry kosti pánevní

M15 Výška kosti sedací (PM)

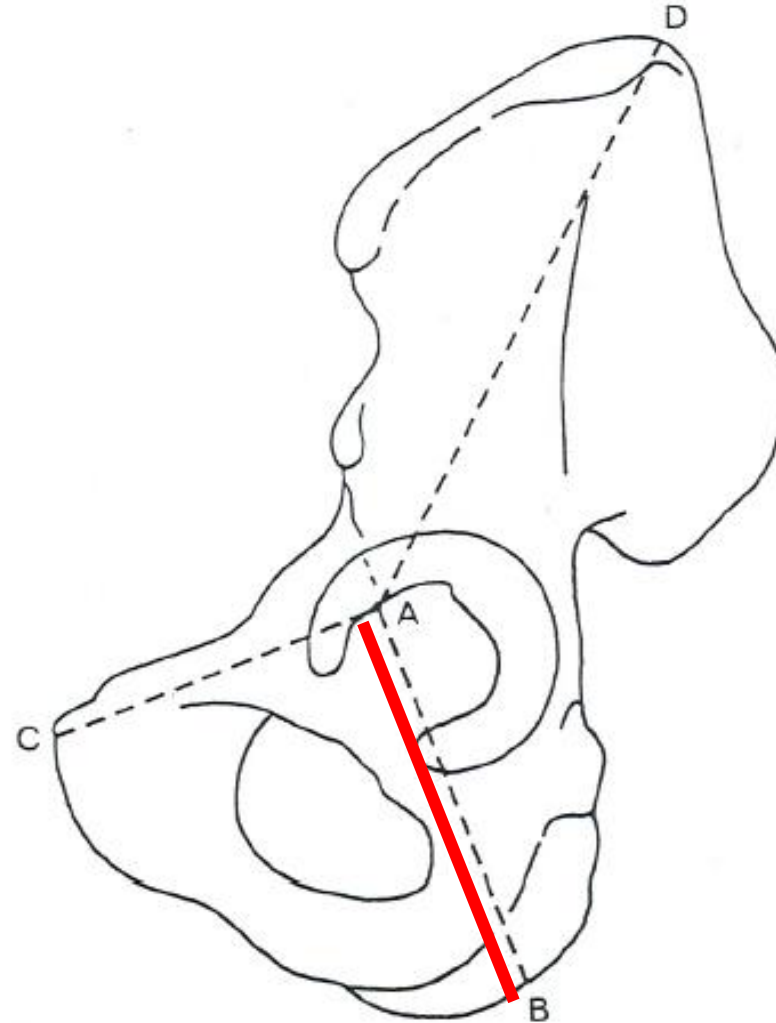
Přímočará vzdálenost středu acetabula od nejniže položeného bodu na *tuber ischiadicum*.

Rozměry kosti pánevní

M15a Délka kosti sedací (PM)

Přímá vzdálenost bodu A (definovaného u míry M9) od bodu B ležícího na ose os ischii, která protíná *tuber ischiadicum*.

Tato míra se používá při počítání ischiopubického indexu.

Rozměry kosti pánevní

M17 Délka kosti stydké (PM)

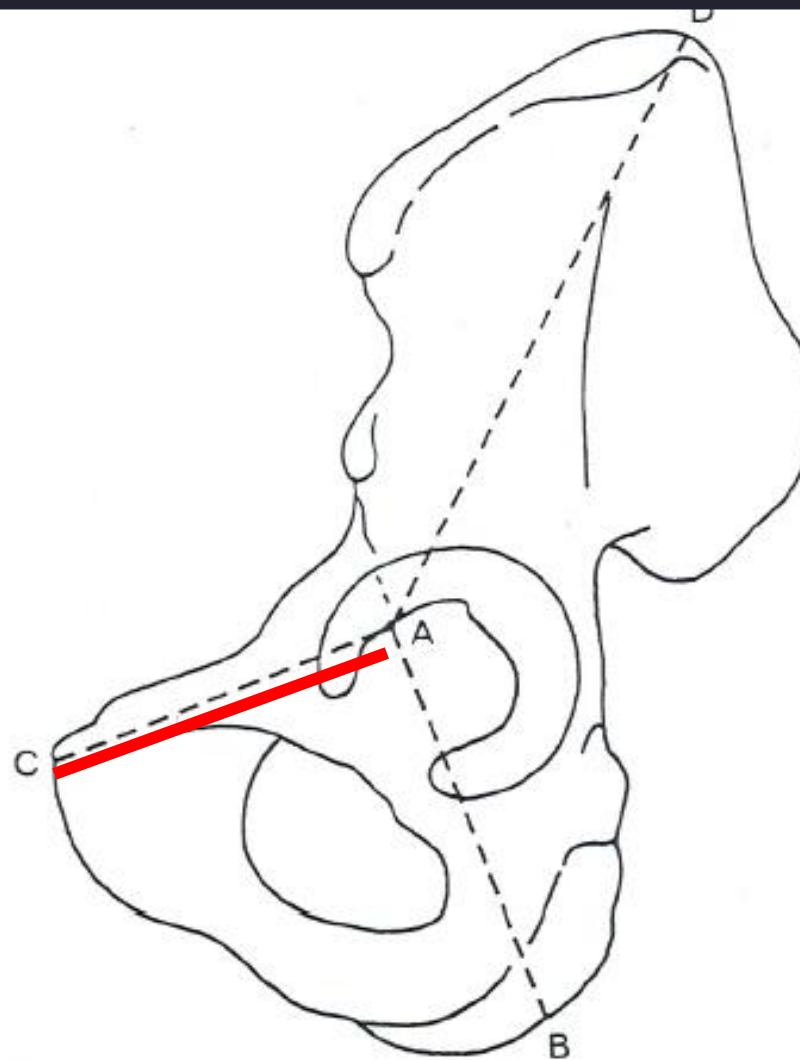
Přímočará vzdálenost středu acetabula od horního okraje *facies symphysialis*.

Rozměry kosti pánevní

M17a Pubická délka (PM)

Přímočará vzdálenost bodu A v acetabulu (definice viz míra M9) od horního okraje facies symfysialis C.

Tato míra je důležitá pro určování pohlaví (ischiopubický index).

Rozměry kosti pánevní

M18 Výška symfýzy (PM)

Přímočará vzdálenost horního od dolního okraje
facies symphysealis.

Rozměry kosti pánevní

M20 Délka (výška) foramen obturatum (PM)

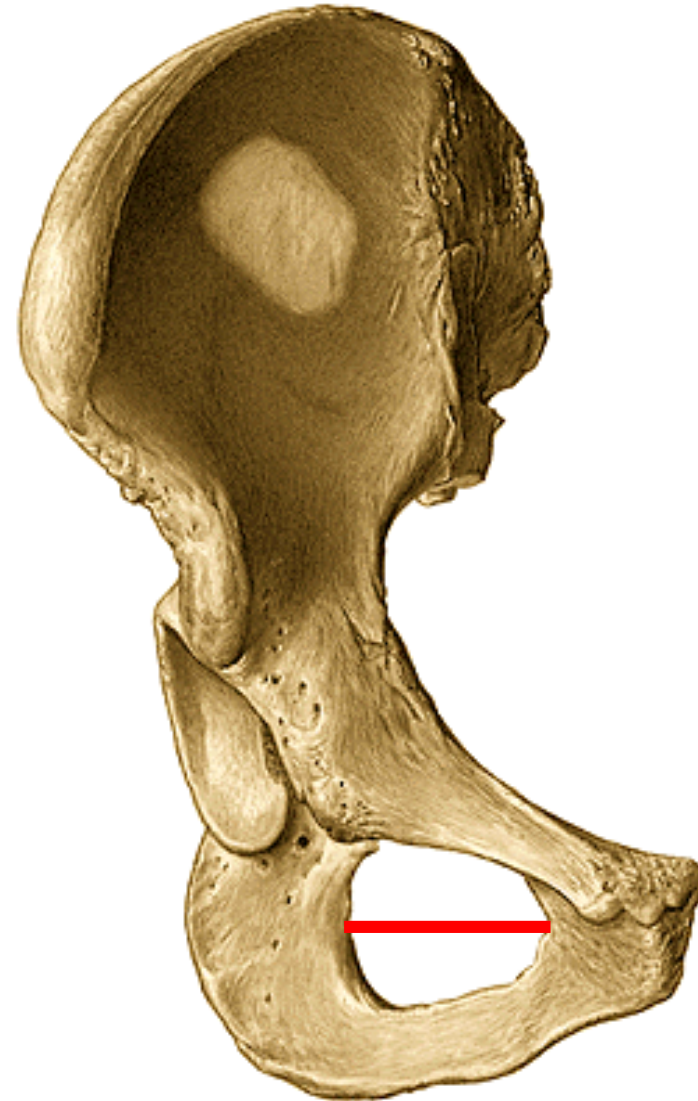
Přímočará vzdálenost nejvyššího bodu horního okraje od nejnižšího bodu dolního okraje *foramen obturatum*.

Rozměry kosti pánevní

M21 Šířka foramen obturatum (PM)

Největší šířka bočních okrajů foramen obturatum měřená přibližně kolmo na délku foramen obturatum.

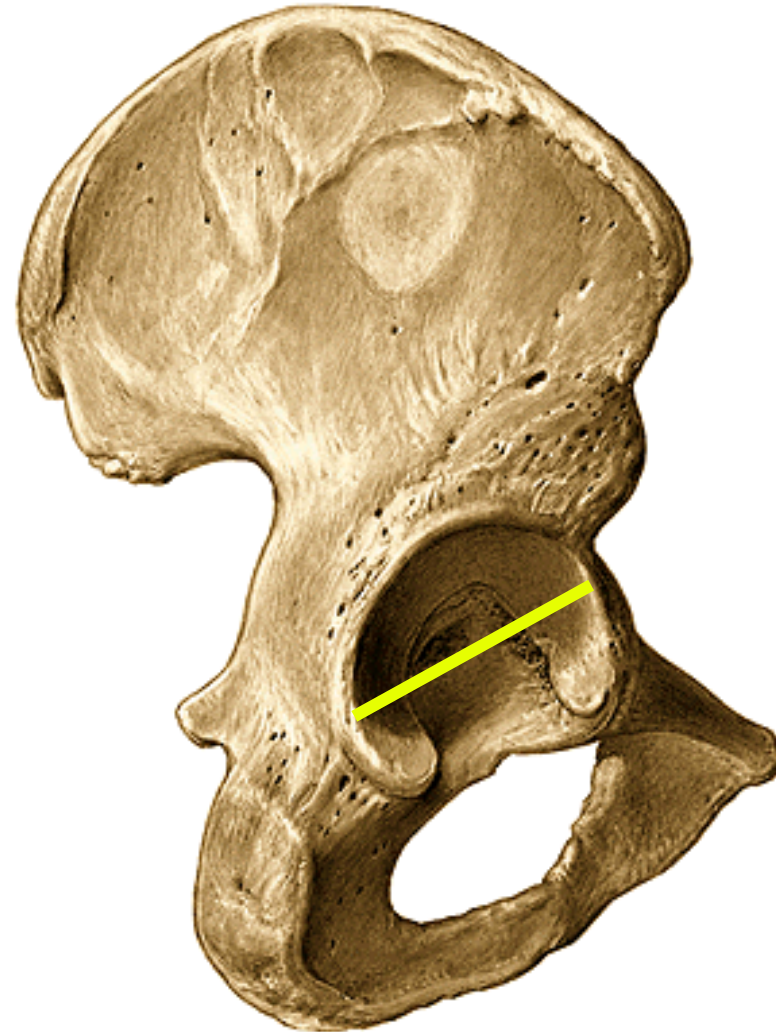

Rozměry kosti pánevní

M22 Největší průměr acetabula

Největší přímočará vzdálenost
obou okrajů acetabula od sebe.
Posuvné měřidlo.

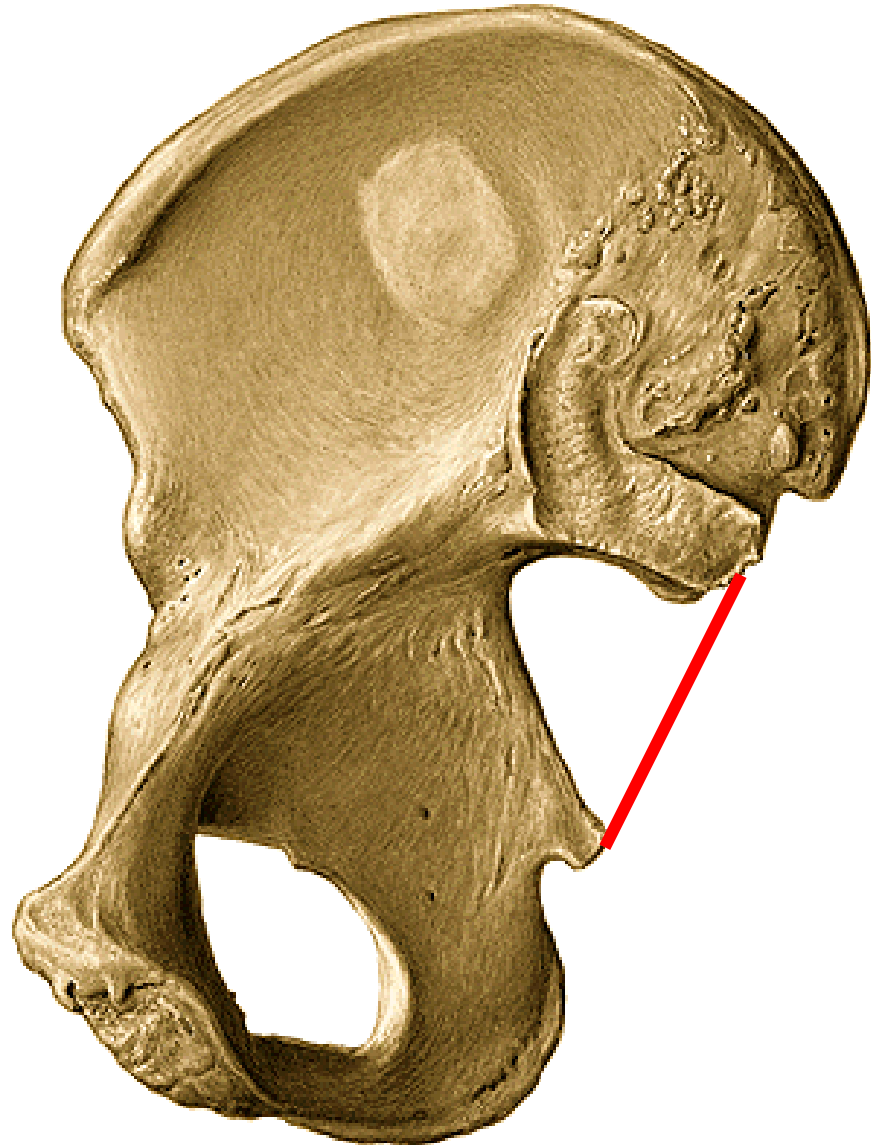
*Obvykle je vertikální průměr o 1-2
mm větší než transverzální.*

Rozměry kosti pánevní

M31 Největší šířka incisura ischiadica major (PM)

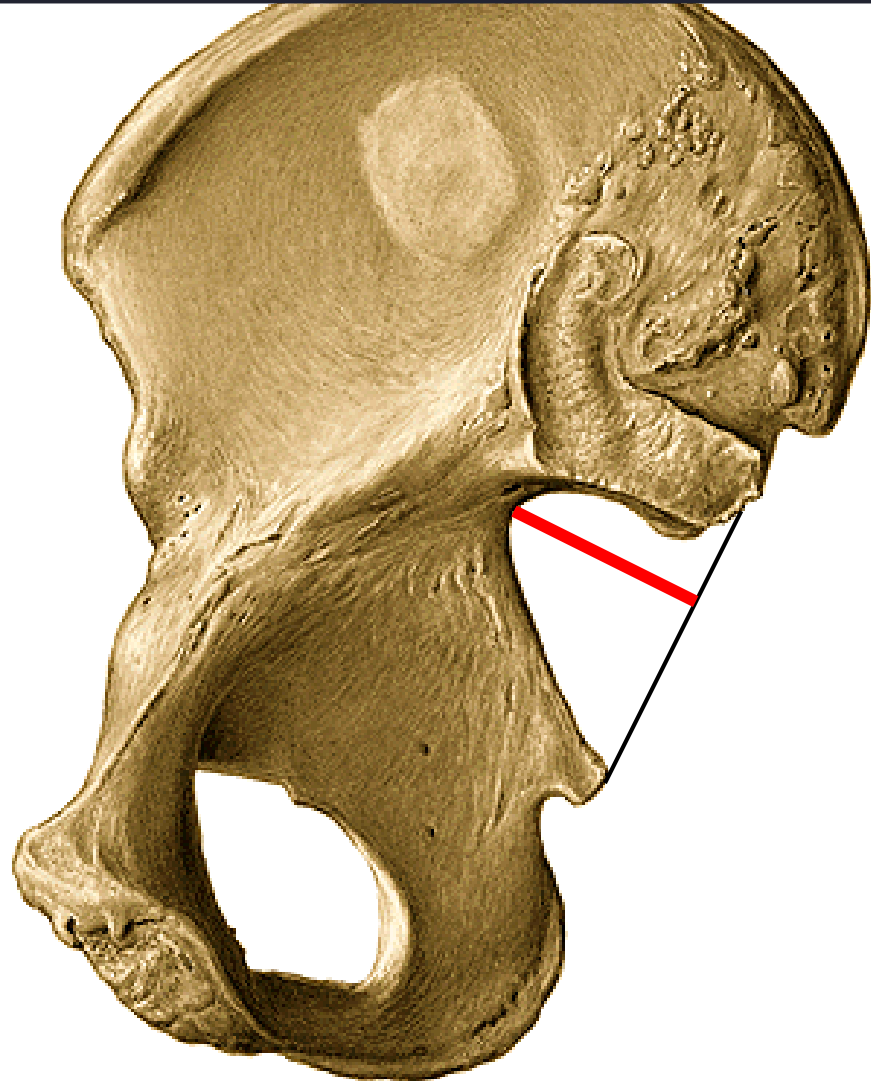
Přímočará vzdálenost spina ischiadica
od spina iliaca posterior inferior.

Rozměry kosti pánevní

M32 Hloubka incisura ischiadica major (KM)

Přímočará vzdálenost nejhlubšího bodu *incisura ischiadica* od přímky, která spojuje *spina iliaca posterior inferior* se *spina ischiadica*.

DSP rozměry

PU-M Pubický rozměr (PM; úprava M14 - Bräuer 1988)

Přímočará vzdálenost od středu horního okraje *facies symphysialis* k nejbližšímu okraji acetabula, tj. k nejbližší ležícímu místu *facies lunata* na předním okraji *acetabula*.

DSP rozměry

SPU

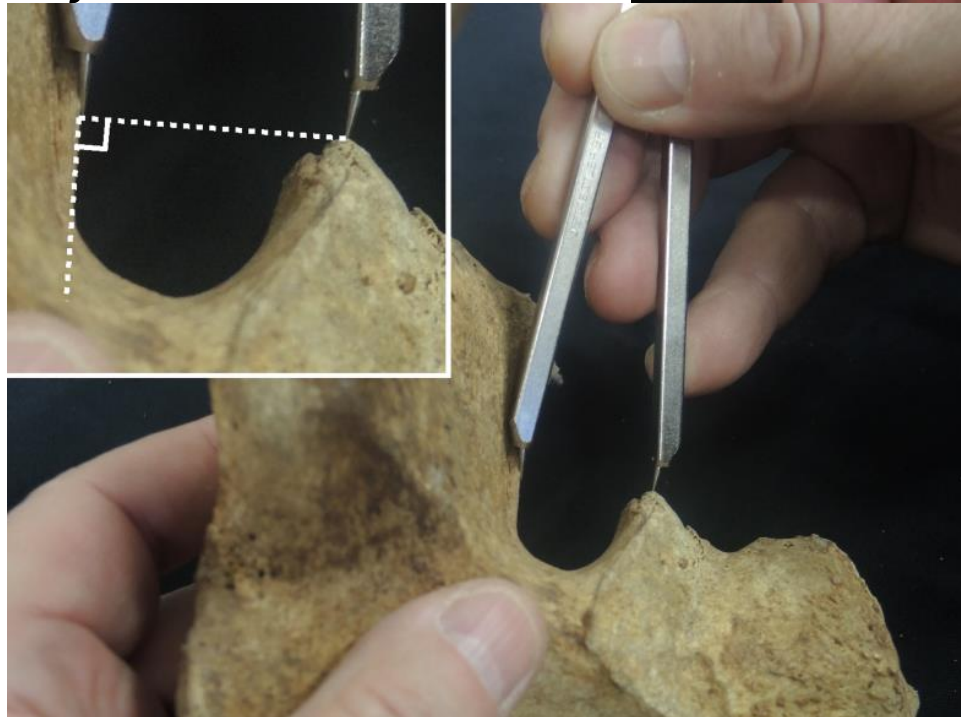
Šířka kosti stydké mezi nejlaterálnějším bodem acetabula a mediální stranou kosti stydké. Míra je kolmá na osu horní ramene stydké kosti. Branže jsou tedy rovnoběžné s plochou *foramen obturatum*.

DSP rozměry

IIMT (M15 (1)) Výška incisura ischiadica major

Vzdálenost mezi předním okrajem *incisura ischiadica major* a *spina iliaca posterior inferior*, měřená kolmo k přenímu okraji incisury.

DSP rozměry

ISMM Post-acetabulární délka kosti sedací

Vzdálenost mezi nejvíce vepředu a dole umístěným bodem kosti *tuberositas ossis ischii* a nejvzdálenějším bodem okraje acetabula.

DSP rozměry

SS

Nejmenší vzdálenost mezi *spina iliaca anterior inferior* a nejhlubším bodem *incisura ischiadica major*

DSP rozměry

SA

Vzdálenost mezi *spina iliaca anterior inferior* a aurikulárním bodem, tj. místem, kde *linea arcuata* kříží *facies auricularis*

DSP rozměry

SIS Zadní šířka kosti sedací

Vzdálenost mezi *spina iliaca anterior inferior* a aurikulárním bodem, tj. místem, kde *linea arcuata* kříží *facies auricularis*

Vybrané indexy pánve

I1 Šířkový index pánve

Výška pánve (M1) / největší šířka pánve (M2).

Tento index lze počítat i naopak, což je lepší při srovnávání člověka s ostatními primáty

I2 Výškošířkový index pánve

Největší šířka pánve (M2) / výška pánve (M1).

I4 Délkošířkový index foramen obturatum

Šířka foramen obturatum (M21) / délka foramen obturatum (M20).

Vybrané indexy pánve

I6 Index kosti kyčelní

Šířka kosti kyčelní (M12) / výška lopaty kosti kyčelní (M10).

I7 Pubickopánevní index

Délka kosti stydké (M17) / hloubka pánevní kosti (M4).

I8 Index fossa iliaca

Hloubka fossa iliaca (M11) / šířka kosti kyčelní (M12).

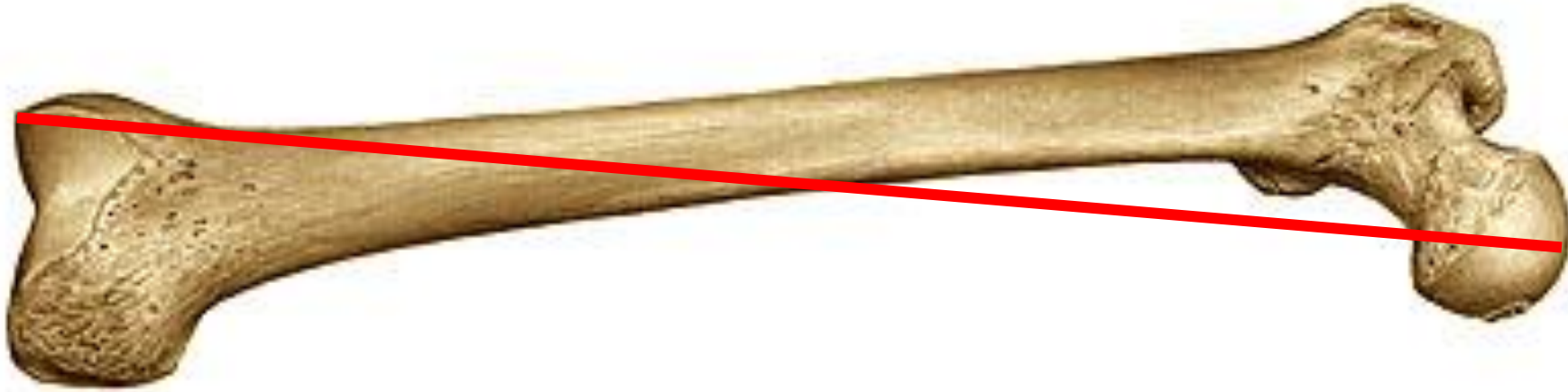
I9 Index incisura ischiadica

Hloubka incisura ischiadica major (M32) / největší šířka incisura ischiadica major (M31).

Ischiopubický index modifikovaný (Novotný 1981)

PU-M Pubický rozměr / IS-M Ischiadický rozměr

Kost stehenní

M1 Největší délka femuru (OD)

Vzdálenost nejvyššího bodu hlavice od nejspodnějšího bodu condylus medialis (lateralis).

Femur položíme distální stranou podélně na desku tak, aby se condylus medialis (lateralis) dotýkal příčné stěny. Jezdce přiložíme na největší vyvýšeninu hlavice femuru a vykyvováním kosti do stran hledáme největší délku.

Kost stehenní

M2 Celková délka femuru v „přirozené poloze“ (OD)

Vzdálenost nejvyššího bodu hlavice od roviny, která prochází spodní plochou obou kondylů.

Kost položíme zadní stranou na desku tak, aby se spodek obou kondylů dotýkal příčné stěny. Jezdec posuneme k nejvyššímu bodu hlavice.

Kost stehenní

M3 Největší délka trochanteru (OD)

Vzdálenost nejvyššího bodu horního okraje trochanter major od nejnižšího bodu condylus medialis.

Technika měření a orientace kosti je stejná jako u míry M1, jen s tím rozdílem, že jezdec se dotkne nejvyššího bodu trochanter major.

U úzkonosých opic a jiných primátů je následkem vysokého trochanter major tato míra větší než M1.

Kost stehenní

M3a Délka trochanter-condylus lateralis (OD)

Vzdálenost horního okraje trochanter major od středu bočního okraje kloubní plochy *condylus lateralis*.

Kost stehenní

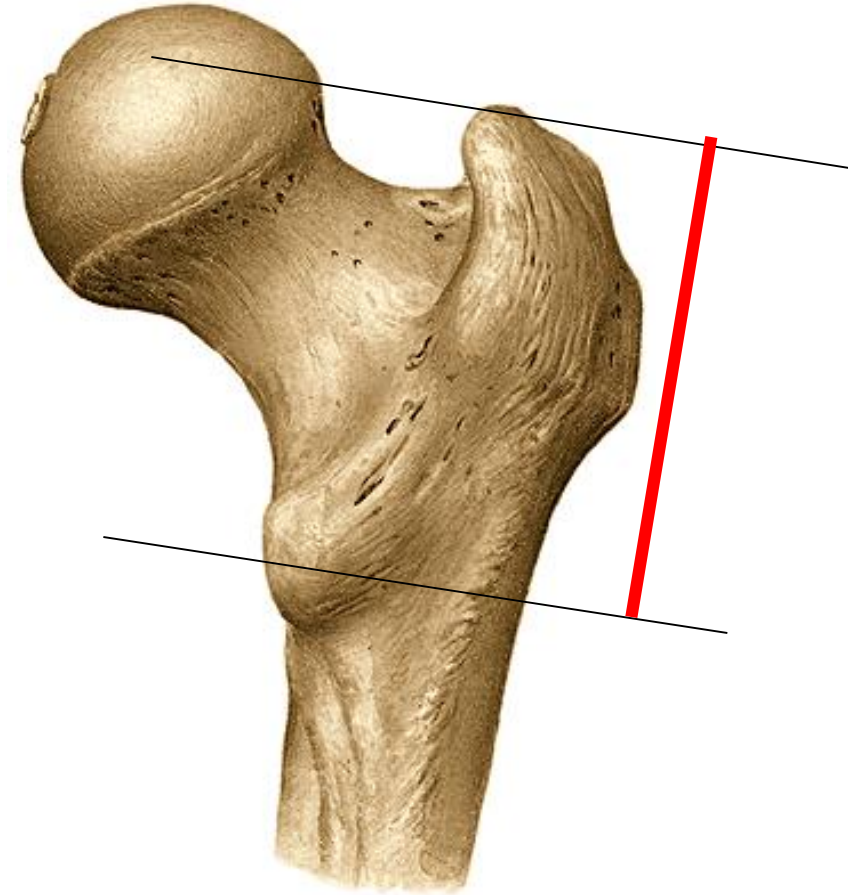
M4 Délka trochanteru v „přirozené poloze“ (OD)

Vzdálenost nejvyššího bodu horního okraje trochanter major od roviny, která prochází spodní plochou obou kondylů. Osteometrická deska .

Technika měření je stejná jako u míry M2.

Ježdce se dotkneme (při této poloze kosti) nejvyššího bodu trochanter major. Rozdíl mezi mírami M2 a M4 je především ve velikosti úhlu krčku M29.

Kost stehenní

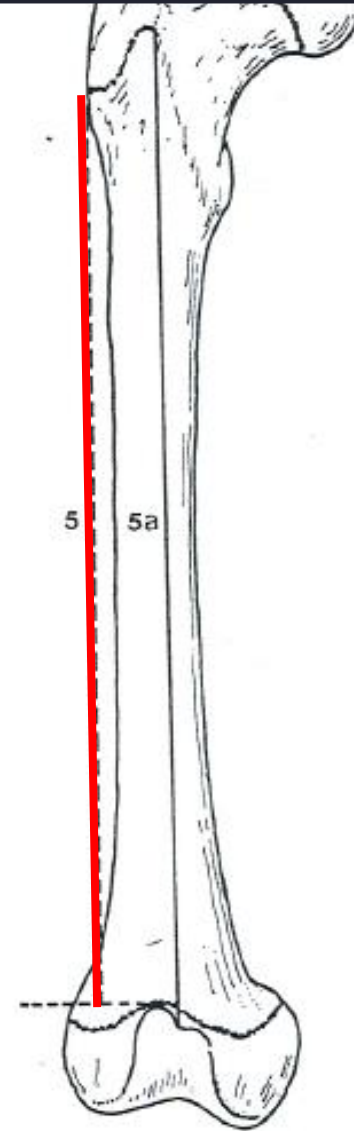
M4a Vzdálenost trochanterů (OD nebo PM s různě dlouhými branžemi)

Vzdálenost nejvyššího okraje trochanter major od středu trochanter minor, projektivně k podélné ose kosti.

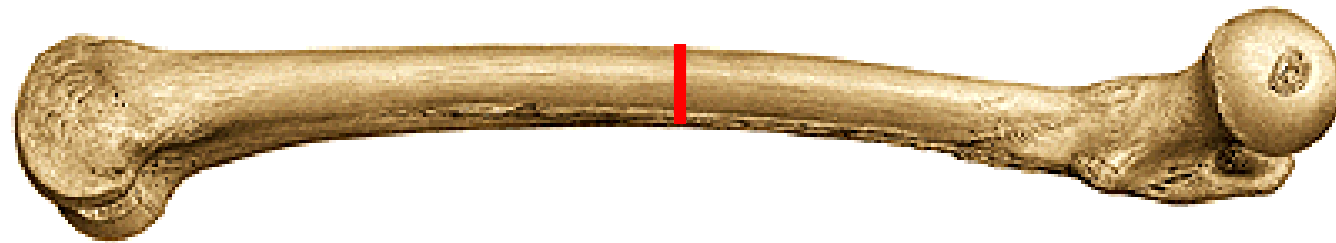
Kost stehenní

M5 Délka diafýzy

Vzdálenost spodní ostré hrany trochanter major na laterální straně kosti od nejvyššího bodu facies patellaris promítnutá na podélnou osu kosti
Délkové měřidlo. Body leží v oblasti epifyzálních rýh.

Kost stehenní

M6 Sagitální průměr středu diafýzy (PM)

Vzdálenost přední plochy kosti od zadní plochy kosti přibližně ve středu diafýzy na největší vyvýšenině *linea aspera*.

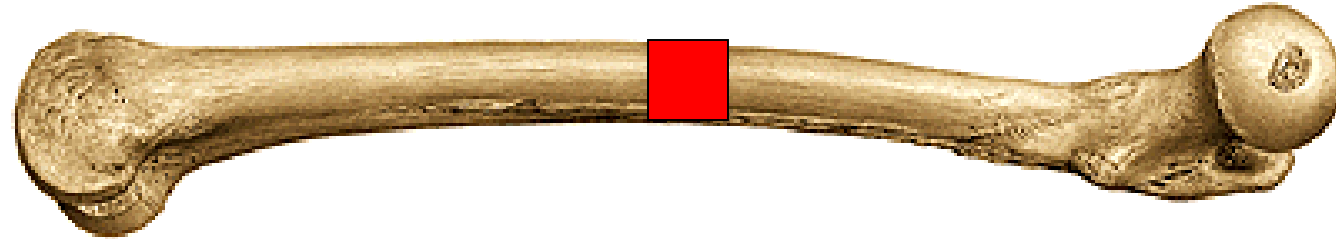
Kost stehenní

M7 Transverzální průměr středu diafýzy (PM)

Vzdálenost obou bočních okrajů kosti od sebe na místě, kde měříme sagitální průměr. Měříme kolmo na sagitální průměr.

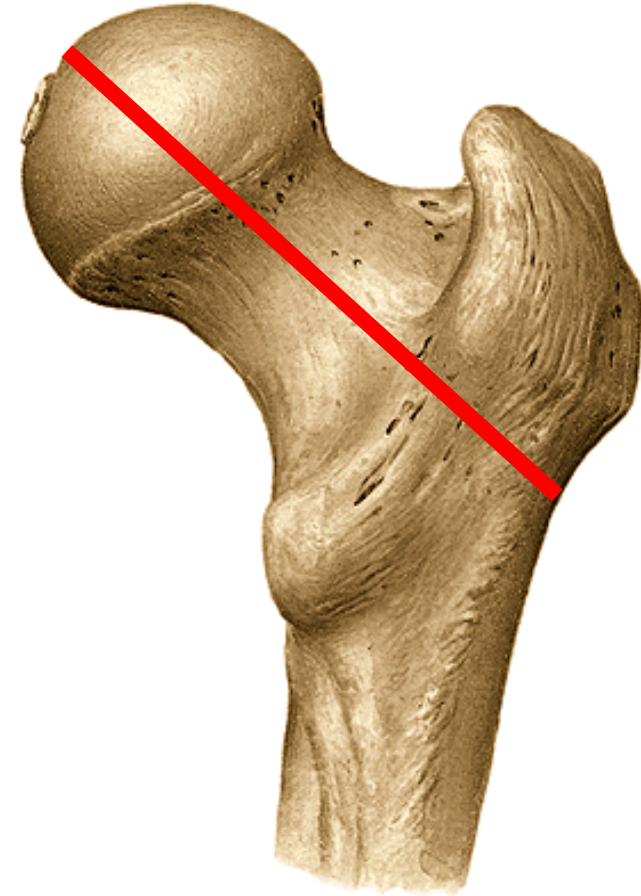
Kost stehenní

M8 Obvod středu diafýzy (PM)

Obvod měřený ve středu diafýzy. Pokud *linea aspera* silně vystupuje, což neodpovídá normálnímu vývoji, měříme přibližně o 10 mm výše.

Kost stehenní

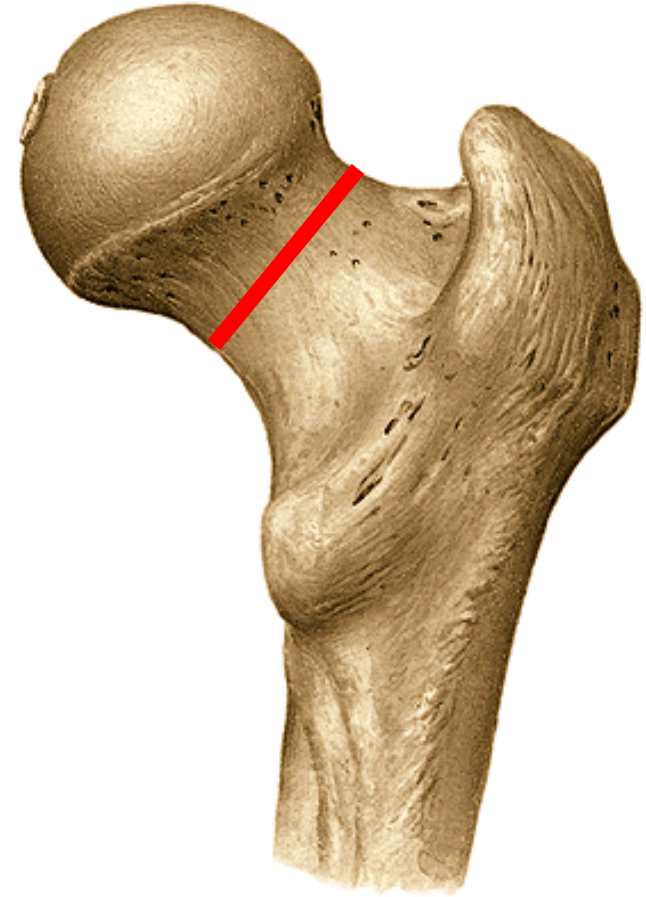
M13 Horní šířka (DM)

Vzdálenost konce prodloužené osy krčku na plochu hlavice od konce této osy, na laterálním okraji kosti.

Osu krčku naznačíme (osu přední plochy krčku) vláknem nebo čarou tak, aby rozpúlila hlavici co nejpřesněji.

Kost stehenní

M15 Vertikální průměr krčku (PM) Nejmenší vzdálenost horního od spodního okraje krčku. Měříme kolmo na osu přední plochy krčku v nejtěsnějším místě.

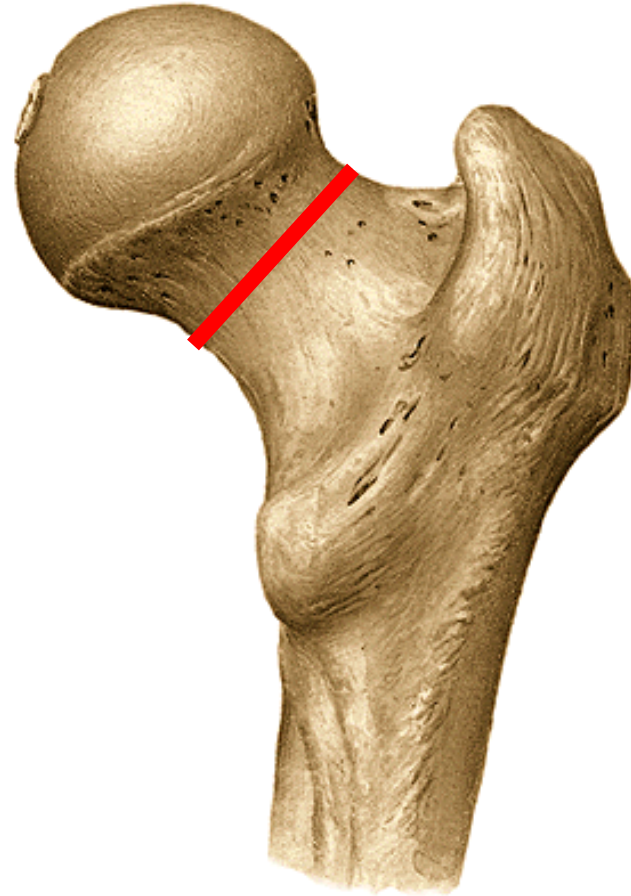

Kost stehenní

M17 Obvod krčku (PM)

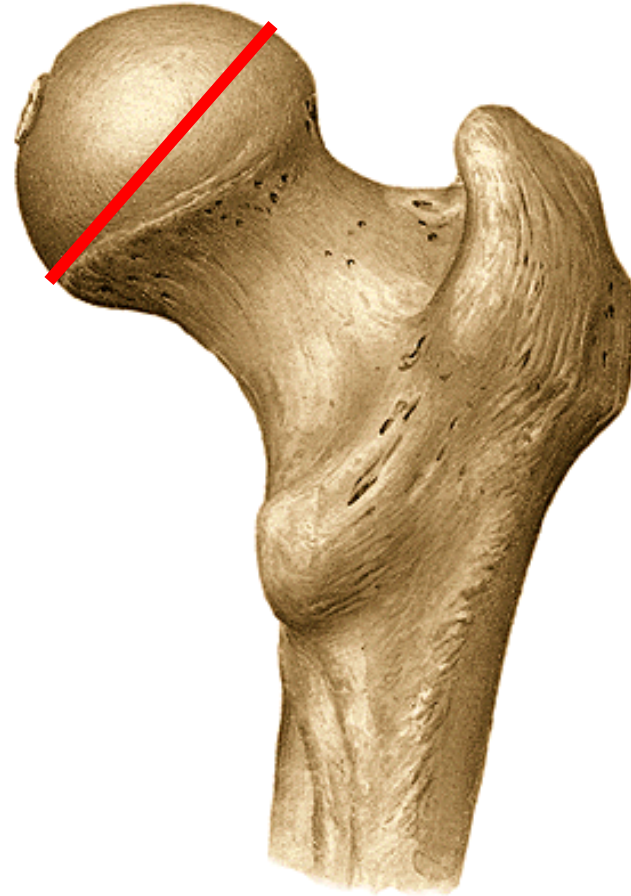
Obvod měřený v tom místě, kde měříme průměr krčku.

Kost stehenní

M18 Vertikální průměr hlavice (PM)

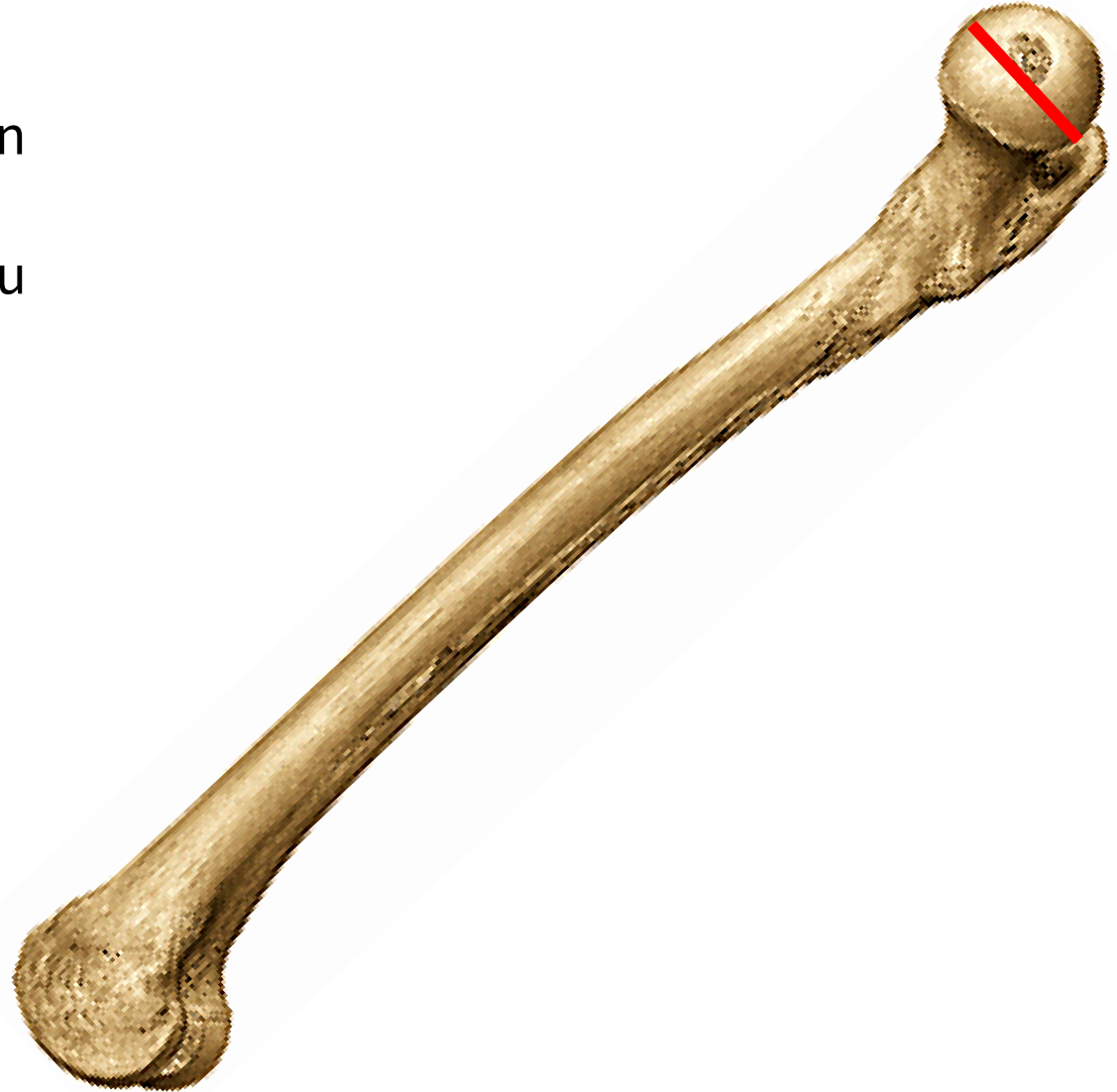
Přímočará, vertikální vzdálenost koncových bodů roviny, která prochází hlavicí v nejširším místě, kolmo na osu krčku. Hlavici držíme před sebou tak, že vidíme *fovea capitis femoris* a osa krčku probíhá horizontálně.

Kost stehenní

M19 Transverzální průměr hlavice (PM)

Přímočará vzdálenost dvou nejvíce do stran vyběhajících bodů roviny popsané u míry M18. Měříme kolmo k vertikálnímu průměru hlavice.

Kost stehenní

M20 Obvod hlavice (PM)

Obvod měřený v těch místech, kde měříme průměry.

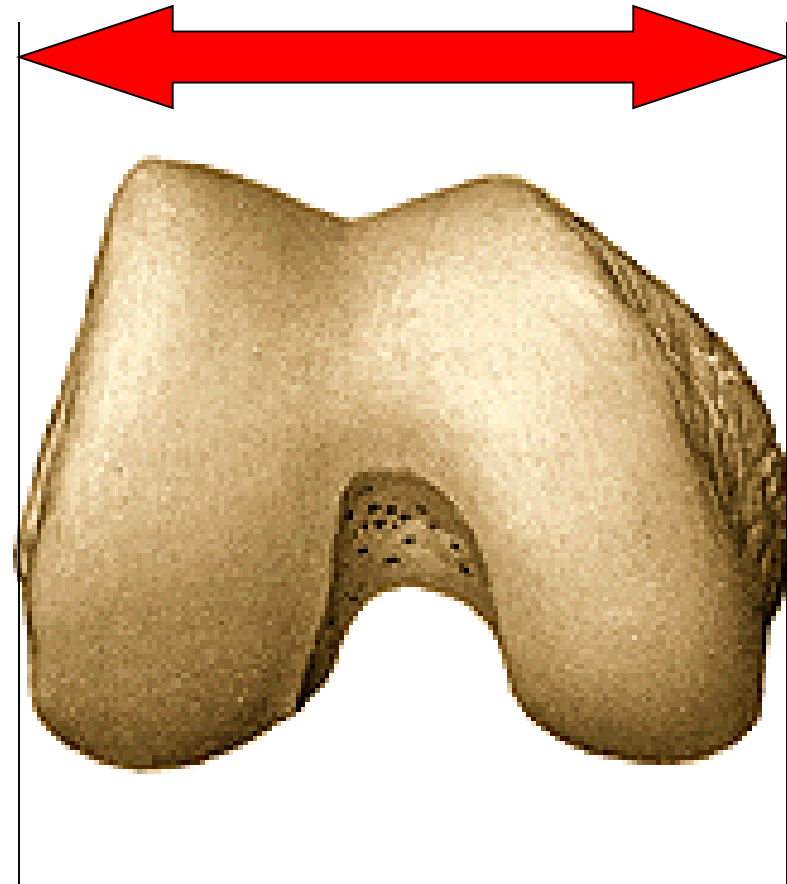

Kost stehenní

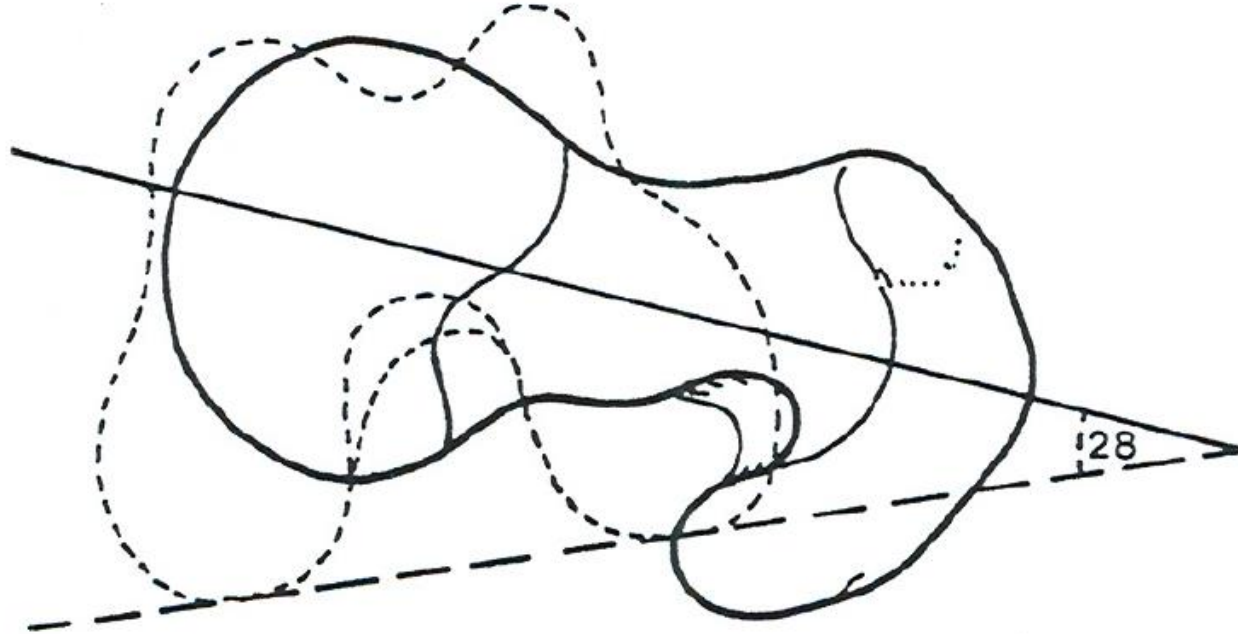
M21 Šířka epikondylů (OD)

Projektivní vzdálenost obou nejvystouplejších bodů epikondylů od sebe, kolmo k ose diafýzy.

Femur položíme zadní plochou na desku tak, že osa diafýzy probíhá rovnoběžně s podélnou stěnou a jeden z epikondylů na ni naléhá. Jezdec posuneme k druhému epikondylu.

Kost stehenní

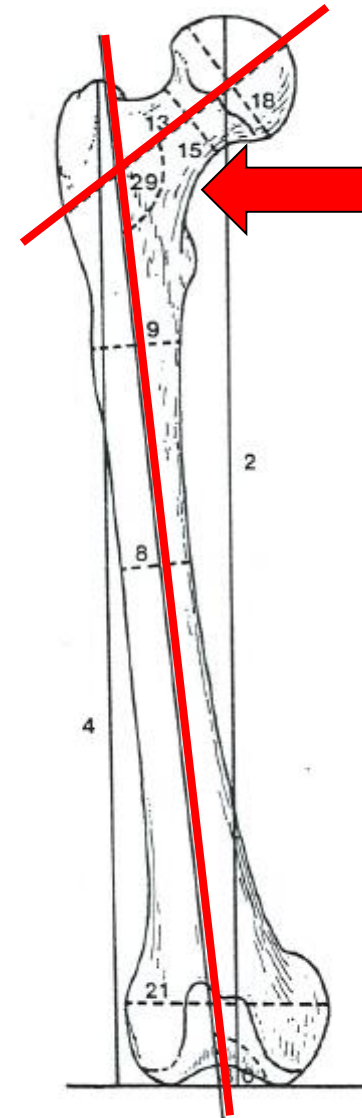
M28 nebo M28a Torzní úhel (paralelograf)

Jedná se o úhel, který svírá horní osa krčku se zadní tangentou kondylů.

Kost stehenní

M29 Úhel diafýzy a krčku (OD podle Rieda; provázek)

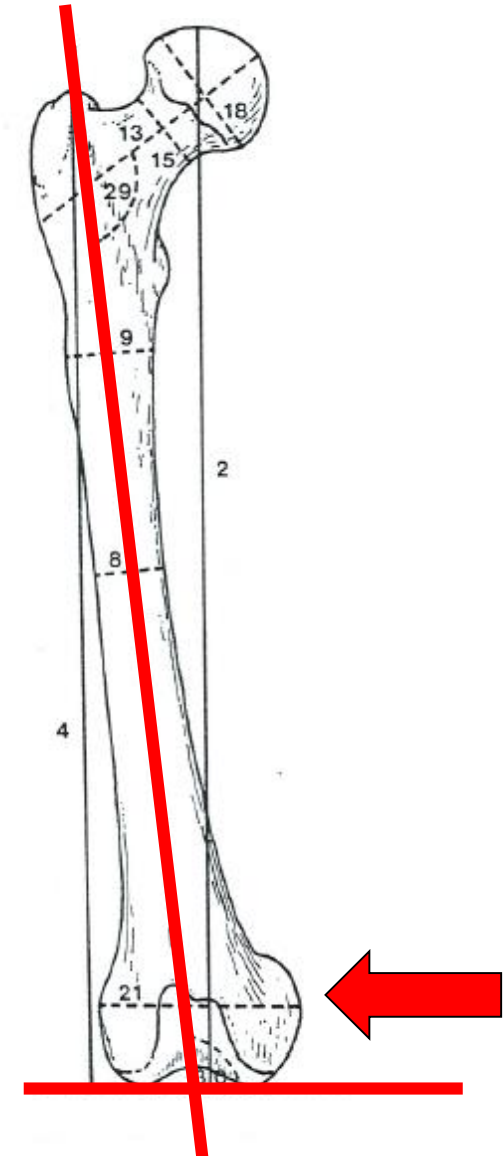
Úhel, který svírá osa diafýzy s přední osou krčku. *Osu diafýzy naznačíme pomocí vlákna, které napneme od horního konce linea intertrochanterica v mediánní rovině přes horní plochu kosti ke kondylům (a přilepíme ho).*

Kost stehenní

M30 Kondylodiafyzální úhel (OD)

Úhel, který svírá osa diafýzy s tangentou kondylů.

Indexy kosti stehenní

Délkotlouštkové indexy

I1a Obvod středu diafýzy (M8) / délka femuru v přirozené poloze (M2).

I1b Obvod středu diafýzy (M8) / délka diafýzy (M5).

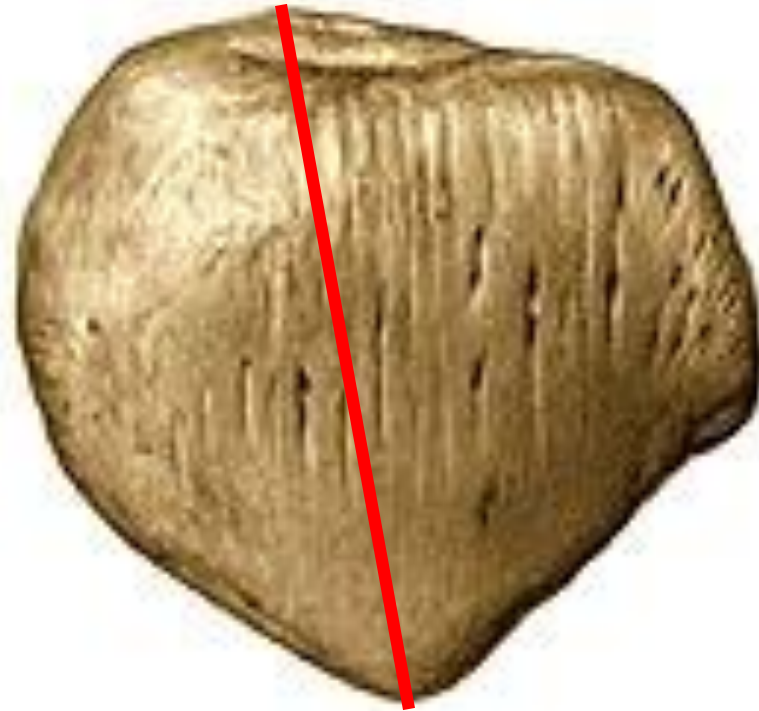
I1c Obvod krčku (M17) / délka diafýzy (M5).

I2 Index robusticity

Sagitální + transverzální průměr středu diafýzy (M6)+ (M7) / délka femuru v přirozené poloze (M2).

I3 Index příčného průřezu středu diafýzy

Sagitální průměr středu diafýzy (M6) / transverzální průměr středu diafýzy (M7).

M1 Největší výška češky (PM)

Přímočará vzdálenost nejvyššího bodu *basis patellae* od špičky *apex patellae*.

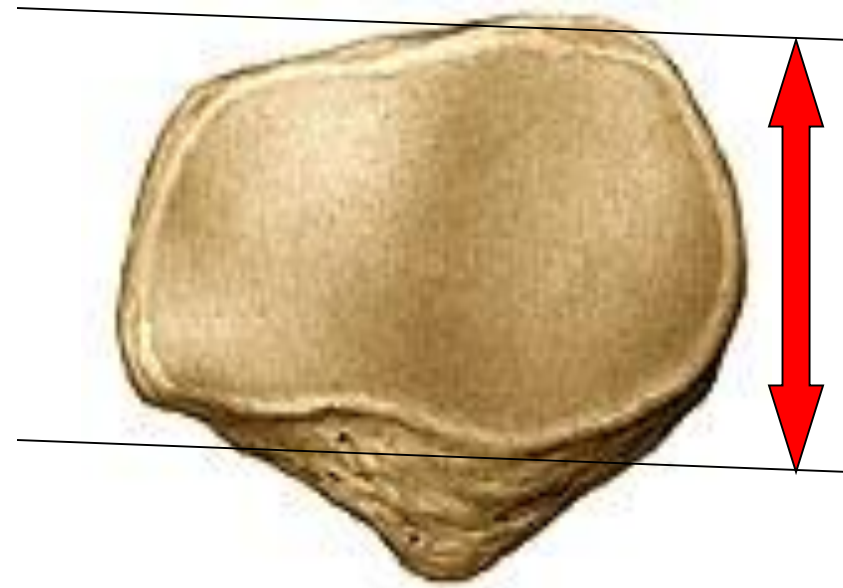
M2 Největší šířka češky (PM)

Přímočará vzdálenost okrajů kosti v nejširším místě, měřená kolmo na výšku.

M4 Výška *facies articularis patellae* (PM)

Přímočará vzdálenost nejvyššího bodu horního okraje kloubní plochy od nejnižšího bodu spodního okraje, projektivně ke hraně *facies articularis*.

Široká ramena měřidla položíme na horní a spodní okraj kloubní plochy tak, aby pravítko probíhalo rovnoběžně s hranou.

M5 Šířka vnitřní kloubní plochy češky (PM)

Přímočará vzdálenost nejvíce mediálně vyčníhajícího bodu *facies articularis patellae* od vertikální hrany dělící obě kloubní plochy od sebe, měřená kolmo k ní.

